

прав адвокатів через чітко визначений механізм реалізації гарантій адвокатської діяльності. Прихильники цього підходу детально приділяють увагу складовим елементам механізму адвокатських гарантій. Звертається увага на необхідність не лише охорони, а й захисту та відновлення порушених гарантій адвокатської діяльності. Широкий підхід позбавлений усіх тих недоліків, які є наявними та були дослідженні при розкритті вузького підходу до визначення поняття гарантій адвокатської діяльності.

Підсумовуючи усе вищевикладене, зазначимо, що під поняттям гарантій адвокатської діяльності слід розуміти систему передбачених у законодавстві умов, які повинні забезпечувати ефективну, дієву охорону, захист та відновлення в разі порушення, невизнання та оспорювання прав, свобод та законних інтересів адвоката, для їх ефективної реалізації. На останок потрібно сказати, що в цілому на законодавчому рівні при вирішенні проблем гарантій адвокатської діяльності спостерігаються позитивні тенденції. Адже в Законі України «Про адвокатуру» від 19.12.92., який наразі втратив чинність, приділялося значно менше уваги гарантіям адвокатської діяльності в порівнянні зі статтею 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.12, якою було розширено перелік адвокатських гарантій. Будемо мати надію на те, що для остаточного вирішення питання поняття гарантій адвокатської діяльності на законодавчому рівні будуть внесені зміни до статті 1 нині чинного Закону, в якій буде чітко регламентовано та визначено дане питання.

Южека Роман Сергійович
студент юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПІДСТАВИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ЗА ЧИННИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Безпосереднє застосування слідчим при виконанні ним своїх процесуальних обов'язків у сфері спеціальних знань у галузі права та інших наук, якщо останніми він також володіє, передбачено Кримінальним процесуальним кодексом України (Далі – КПК України). Однією з найголовніших форм використання спеціальних знань у кримінально-процесуальній діяльності є проведення експертизи.

На думку А.О. Ляша, проведення експертизи є слідчою дією і призначається у випадках, коли для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання [1, с. 85-88]. Цієї ж думки дотримується Ю.М. Грошевий, автор зазначає, що призначення та проведення судової експертизи – це слідча дія, яка являє собою особливу, передбачену законом форму одержання нових знань, що мають значення для кримінального провадження, шляхом проведення досліджень особами, які володіють спеціальними знаннями в галузі науки, техніці, мистецтві, ремеслі [2, с. 289]. Л.М. Лобойко, зазначає, що експертиза – це слідча дія, змістом якої є дослідження за дорученням слідчого доказів, яке провадять особи, що володіють

знаннями в певній галузі (експерти), і складають висновок зі спеціальних питань [3, с. 216]. Автор вважає, що всі зазначені підстави у ст. 242 КПК України доцільно поділити на юридичні та фактичні підстави. В свою чергу юридичні підстави можна поділити на підстави, що мають загальний та окремий порядок. За загальним правилом відповідно до ч.1 ст. 242 КПК України залучення експерта відбувається без рішення суду. Тобто, експертиза, яка проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду (загальний порядок). На нашу думку, зі змісту даної норми, важко зробити висновок про те, яким саме процесуальним документом залучається експерт до кримінального провадження, адже, юридичною підставою для залучення експерта на стадії досудового розслідування повинна бути постанова слідчого чи прокурора про доручення проведення експертизи. Ч.3 ст. 242 КПК України зазначає, що у випадках примусового залучення особи для проведення медичної або психіатричної експертизи, що здійснюється за ухвалою слідчого судді, суду (окремий порядок).

Фактичними підставами відповідно до положень ст. 242 КПК України, є: ч.1 необхідність з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження коли для цього необхідні спеціальні знання (ч.1 ст. 242 КПК України); випадки обов'язкового призначення експертизи (ч.2 ст. 242 КПК України): 1) встановлення причин смерті; 2) встановлення тяжкості та характеру тілесних ушкоджень; 3) визначення психічного стану підозрюваного за наявності відомостей, які викликають сумнів щодо його осудності, обмеженої осудності; 4) встановлення віку особи, якщо це необхідно для вирішення питання про можливість притягнення її до кримінальної відповідальності, а іншим способом неможливо отримати ці відомості; 5) встановлення статевої зрілості потерпілої особи в кримінальних провадженнях щодо злочинів, передбачених статтею 155 Кримінального кодексу України; випадки примусового залучення особи для проведення медичної або психіатричної експертизи (ч.3 ст. 242 КПК України) [4].

Проведення судової експертизи передбачено, окрім спеціального Закону України «Про судову експертизу», також Кримінальним процесуальним кодексом України і Цивільним процесуальним кодексом України. Згідно з чинним законодавством України експертиза призначається у тих випадках, коли для вирішення певних питань при провадженні по справі потрібні наукові, технічні або інші спеціальні знання. Порядок проведення судових експертиз також детально врегульований Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень [5]. Варто зазначити, що відповідно до ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» судово-експертну діяльність здійснюють державні спеціалізовані установи та відомчі служби, до яких належать науково-дослідні та інші установи судових експертиз Міністерства юстиції України і Міністерства охорони здоров'я України та експертні служби Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Прикордонної служби України. Виключно державними спеціалізованими установами здійснюється судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз [6].

Таким чином, підстави проведення експертизи поділяються на юридичні

та фактичні підстави. Ми вважаємо, що юридичні підстави в положеннях ст. 242 КПК України чітко не зазначені, адже відповідно до ст. 110 КПК України рішення слідчого, прокурора приймається у формі постанови. Що саме законодавець розуміє під дорученням слідчого судді в законі не зазначається. Тому, вважаємо за необхідне, внести зміни в чинний Кримінальний процесуальний кодекс України з поясненнями, що ж мається на увазі «за дорученням слідчого судді». В свою чергу фактичними підставами, є необхідність використання наукових, технічних або інших спеціальних знань для вирішення певних питань, що мають значення для кримінального провадження. Особа, яка безпосередньо проводить судову експертизу володіє спеціальними знаннями (теоретичними та практичними вміннями) матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні досудового слідства чи суду.

1. Ляш А.О. Призначення та проведення експертизи: питання удосконалення кримінального процесуального закону / А.О. Ляш // Сучасні криміналістичні експертизи в розслідуванні злочинів [Текст]: матеріали кругл. столу: (Київ, 25 лютого 2015). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 143 с.

2. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц, та ін.; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Х.: Право, 2013. – 824 с.

3. Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник / Л. М. Лобойко. – К.: Істина, 2014. – 432 с.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Верховна Рада України (ВВР). – 2013. – № 9-10. – № 11-12. – № 13. – Ст. 88 (Із змінами, внесеними згідно із Законами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрану.

5. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень. Затверджена наказом Міністерства юстиції України від 08.10.98 № 53/5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>. – Назва з екрану.

6. Закон України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 року № 4038-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – №28. – Ст.232 (Із змінами, внесеними згідно із Законами). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>. – Назва з екрану.